

в умовах обмежених фінансових ресурсів та його впровадження в практичну діяльність всіх рівнів державного управління. За умови збільшення фінансової самостійності місцевих органів влади та посилення їх відповідальності буде розбудований механізм антициклічного регулювання, здатний забезпечувати стабільний та довготривалий розвиток місцевої економіки та фінансової системи держави в цілому.

Література

1. Андрійчук В. Можливості використання існуючих теоретико-концептуальних підходів й інструментарію для подолання фінансово-економічної кризи / В. Андрійчук // Економічний часопис — XXI. — 2009. — № 5—6. — С. 12—16.
2. Україна в 2008 році: процеси, результати, перспективи. Біла книга державної політики / За заг. ред. Ю. Г. Рубана. — К.: НІСД, 2008. — 186 с.
3. Пронина Л. И. Финансы муниципальных образований в условиях кризиса / Л. И. Пронина // Финансы. — 2009. — № 7. — С. 10—13.
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. — Режим доступу: www.minfin.gov.ua.
5. О реализации антикризисных мероприятий по АРК в 2009 году // Крымский инвестиционный портал. — Режим дотупа: <http://www.invest-crimea.gov.ua>.
6. Фінансова та банківська криза в Китаї та Україні: матеріали круглого столу; 16—17 черв. 2009 р. / [Відп. за вип. А. В. Нікітін]. — К.: КНЕУ, 2009. — 136 с.

УДК 330.341.1(477)

А. Е. Фукс

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Для побудови інноваційної економіки необхідна ефективна державна інноваційна політика, яка ґрунтується на дієвій нормативно-правовій базі, визначенні чітких пріоритетів інноваційного розвитку, фінансовому забезпеченні, використанні методів державного стимулювання і регулювання інноваційної діяльності, створенні відповідної інфраструктури.

На жаль, в економічній літературі досі відсутній єдиний підхід до визначення сутності державної інноваційної політики. Немає його і в базовому Законі України «Про інноваційну діяльність». Тому вважаємо за необхідне навести ряд визначень даного поняття. Так, В. В. Зянько вважає, що інноваційна політика — це складова соціально-економічної політики, яка визначає пріоритети інноваційного розвитку країни, включаючи комплекс організаційних дій, які забезпечують досягнення поставленої мети [1, с. 171]. Л. І. Федулова стверджує, що державна інноваційна політика — система цілеспрямованих заходів органів державної влади щодо забезпечення інноваційної структурної перебудови економіки [2, с. 378]. Під державною інноваційною політикою також розуміють складову економічної політики, що визначає головні цілі розвитку інноваційної сфери та принципи, напрями, форми і методи діяльності держави для їх досягнення, підкріплені законодавчими та виконавчими засобами забезпечення, необхідними для стимулювання, формування і розвитку національного інноваційного потенціалу з метою реалізації національних планів і (або) стратегії розвитку.

В Законі України «Про інноваційну діяльність» визначені лише мета, принципи та завдання державної інноваційної політики. Так, метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоздатної продукції.

На наш погляд, державна інноваційна політика — це складова економічної політики, яка визначає цілі, принципи, напрями, пріоритети, форми і методи державного регулювання інноваційної діяльності в науково-технологічній та виробничій сферах.

Однією з проблем, що перешкоджає побудові інноваційної економіки, є відсутність дієвого законодавства, яке б стимулювало розвиток інноваційних структур. В Україні відповідна нормативно-правова база була започаткована Законом України «Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності», який набув чинності 13 грудня 1991 р. Базовим законом для розвитку інноваційної сфери є Закон України «Про інноваційну діяльність».

Сучасна нормативно-правова база науково-технічної та інноваційної діяльності нараховує понад тисячу документів. У кількі-

сному виразі вона більш-менш достатня, проте не підкріплена фінансуванням, методиками, інформацією. Важливою є фінансова підтримка інноваційної діяльності. Так, Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» законодавчо закріплено щорічний рівень бюджетного фінансування науково-технічної діяльності не менше 1,7 % ВВП, практично ж він не перевищує 0,4 % ВВП і має тенденцію до зниження. Щорічне фінансування освіти фактично становить 5—6 % ВВП при нормативі у 10 %. Кошти, що виділяються з бюджету на освіту, удвічі, а на науку в чотири рази менше, ніж це передбачено законодавством. У чинних нормативно-правових актах не простежується системного підходу. Тому говорити про досконалість створеної законодавчої бази поки ще зарано.

Одним з актуальних питань є перегляд системи пріоритетних напрямів інноваційного розвитку. Так, Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності» на 2003—2013 рр. декларується наявність восьми стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, кожен з яких має достатньо широкий перелік складових. До пріоритетних напрямів включені «модернізація електростанцій», «високоякісна металургія», «вдосконалення хімічних технологій» та ін. Однак, середньострокові пріоритетні напрями були визначені лише на період до 2007 р. Отже, виникає необхідність їх перегляду і уточнення. Це також стосується пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, визначених до 2006 р.

Визначаючи методи державного стимулювання і регулювання інноваційної діяльності, їх поділяють на прямі і непрямі. В розвинених країнах широко використовуються непрямі методи регулювання. Серед цих методів підтримки інноваційної діяльності найбільш розповсюдженими є різні форми податкових пільг, податковий кредит, амортизаційна політика, надання різноманітних пільгових кредитів та ін. До прямих методів регулювання інноваційної діяльності, які набули значного поширення, належать субсидії та дотації на реалізацію інноваційних проектів.

В Україні переважно передбачена бюджетна підтримка інноваційної сфери. Пільгові умови в інноваційній сфері встановлені Законами України «Про інноваційну діяльність» та «Про спеціальний режим інноваційної та інвестиційної діяльності технологічних парків». Основними пільгами для інноваційних підприємств відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність» є:

— 50 % податку на прибуток, що одержаний від виконання інноваційних проектів, і 50 % податку на додану вартість з прода-

жу товарів (виконання робіт, надання послуг), пов'язаних із виконанням цих проектів, залишаються у розпорядженні платника податків, зараховуються на його спеціальний рахунок і використовуються ним винятково на фінансування інноваційної, науково-технічної діяльності та розширення власних науково-технологічних і дослідно-експериментальних баз;

— інноваційним підприємствам дозволяється прискорена амортизація основного капіталу та встановлюється щорічна 20-відсоткова норма прискореної амортизації основного капіталу групи 3;

— інноваційні підприємства сплачують земельний податок за ставкою у розмірі 50 % від діючої ставки оподаткування;

— митні пільги: необхідні для виконання пріоритетного інноваційного проекту сировина, устаткування, обладнання, комплектуючі та інші товари (крім підакцизних товарів), які не виробляються в Україні або виробляються, але не відповідають вимогам проекту, при ввезенні в Україну протягом строку дії свідоцтва про державну реєстрацію інноваційного проекту мають бути звільнені від сплати ввізного мита та ПДВ.

Але цей закон так і не вступив у силу в повному обсязі, після його прийняття було призупинено дію ряду положень щодо надання податкових та митних пільг інноваційним підприємствам. Зокрема, це здійснювалося на підставі Законів України про Державний бюджет на 2003, 2004, 2005 роки. При перегляді державного бюджету у березні 2005 р. були скасовані статті 21 і 22 Закону України «Про інноваційну діяльність» та відмінено пільги, що надавалися Законом України «Про спеціальний режим інноваційної та інвестиційної діяльності технологічних парків». Внаслідок відсутності усталеної законодавчої бази, інноваційна діяльність в Україні погіршується.

Важливим напрямом державної інноваційної політики є створення умов для формування і функціонування інноваційної інфраструктури. Реалізація передбачених заходів повинна слугувати активізації інноваційної діяльності та підвищенню її ефективності в Україні.

Література

1. *Зянько В. В.* Інноваційне підприємництво в Україні: проблеми становлення і розвитку. — Вінниця, 2005. — 263 с.
2. *Федулова Л. І.* Інноваційна економіка: Підручник. — К.: Либідь, 2006. — 480 с.